

Δημήτρης Τσαλουμάς

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelapaint@gmail.com ή eothonon@gmail.com.

Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelapaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Άκαρδη φάρσα σίγουρα, πρωτόγνωρο πράμα. Και βάλαν τις φωνές σπκώνοντας τις γροθιές τους, βλαστημώντας τον εμπαιγμό. Ο κόσμος δεν αρέσει την επιμονή του πουλιού στις δικές του απαιτήσεις.

Μέρος 10^ο

Οπως βλέπουμε λοιπόν, το ποίημα αρχίζει δίνοντας έναν χρονικό προσδιορισμό που δεν είναι άσχετος της ηλικίας του ποιητή. «Χτες βράδυ στη μπαζωμένη μας πλατεία». Ο χρονικός προσδιορισμός δεν έχει να κάνει με τον εξωτερικό κόσμο, αλλά αποκλειστικά με τον χρόνο που αφορά τον ποιητή. Ο ποιητής τα μετρά όλα με το δικό του πεπερασμένο χρόνο, που κοντεύει να φτάσει στο τέρμα του. Όμως το «μας» που χρησιμοποιεί εδώ, δεν μπορούμε να το προσλάβουμε παρά σαν μια πολύ καλυμμένη ειρωνική διάθεση, διότι παρακάτω ο ποιητής σαν το «πουλί», ζώντας στον δικό του χρόνο και μάλιστα στην πιο ακατάλληλη ώρα για τις συμφορές που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι, θα στήσει το δικό του τραγούδι. Αν και μοιράζεται με τον κόσμο την ίδια πλατεία, όμως αυτός δεν έχει τίποτα το κοινό με αυτούς.

Έχουμε εδώ την αναπαράσταση δύο διαφορετικών κόσμων, που ο καθένας ζει τη δική του περιπέτεια. Από τη μια ο κόσμος ο κοινός της καθημερινότητας, με τα χίλια δυο εμπόδια που ίσως τον αποτρέπουν να εκτιμήσει την αισθητική, και από την άλλη μεριά τα πουλιά, που θέλουν καμπαναριά και δέντρα για να σταθούν κάπου και να τραγουδήσουν. Καθώς μπαίνουμε στη δεύτερη στροφή του ποιήματος, ο ποιητής αναπαριστά πάλι με αξιολύπητη λιτότητα, την αντίδραση του λαού στην επιμονή του πουλιού, να τραγουδήσει μέσα στα καλάσματα.

Άκαρδη φάρσα σίγουρα, πρωτόγνωρο πράμα. Και βάλαν τις φωνές σπκώνοντας τις γροθιές τους, βλαστημώντας τον εμπαιγμό.

Ο κόσμος δεν αρέσει την επιμονή του πουλιού στις δικές του απαιτήσεις.

Και τότε μέσα στο ποίημα, η φωνή του ποιητή ξεσπά σαν αστραπή και βροντή κεραυνού, για να αντιπαρατεθεί δυναμικά στον θυμό του πλήθους. Πετάει από πάνω του αποφασιστικά τη μεταφορική στολή του πουλιού, και με σαρκασμό και ειρωνική διάθεση ανθρώπου, τους αποκαλεί άμυαλα αδέρφια, διαλαλώντας την δική του αξία, η οποία θα σταθεί το μέτρο για να φανεί το

μέγεθος της διαφοράς που τους χωρίζει.

Τότε μες στο σκοτάδι γέλασα και φώναξα μην είστε άμυαλοι αδελφοί,

το τραγούδι δεν ήρθε να προσφέρει ελπίδα –

δώρο που σπαταλήσατε από καιρό. Απόψε γέννηκε του τραγουδιού η τελείωση.

Και να χρωστάτε χάρη στο πουλί που ήρθε να τονίσει Το μέγεθος εκείνης της σπατάλης.

Εδώ έχουμε την κλασική περίπτωση του καλλιτέχνη που αποκομμένος τραγικά από τον δημόσιο χώρο, αναδιπλώνεται στο ιδιωτικό του καβούκι, στον δικό του γυάλινο πύργο, για να φτιάξει με «φαντασίες αλλότριες», την δική του αισθητική σωτηρία. Και αφού τη φτιάξει και την εκλεπτύνει στο έπακρο, την κάνει σημαία και την ανεμίζει αγέρωχα, σαν το λάβαρο μιας σπουδαίας ανεξαρτησίας, ενάντια στην υποδούλωση που απαιτεί ο δημόσιος χώρος. «Απόψε» θα πει ο ποιητής «γέννηκε του τραγουδιού η τελείωση. Και να χρωστάτε χάρη στο πουλί που ήρθε να τονίσει το μέγεθος εκείνης της σπατάλης».

Πόσο διαφορετική η αντίδραση της Α. Κεφαλάς η οποία αν και αυτή επισημαίνει το χάσιμο του μέτρου, το λέγει με σπαραγμό χωρίς να ειρωνεύεται κανέναν. Αλλά επειδή εδώ ο ποιητής, το έχει πάρει απόφαση πως με την ποιησή του δεν πρόκειται να σώσει κανέναν, απλά τονίζει το μέγεθος της διαφοράς μεταξύ του καλλιτέχνη και της αγοράς. Μεταξύ της αισθητικής ανεξαρτησίας και της υποταγής, που η αγορά και ο δημόσιος χώρος απαιτούν. Όλοι μας λίγο πολύ, είτε το θέλουμε είτε όχι, είτε το συνειδητοποιούμε είτε όχι, έχουμε κάτι μέσα μας από τη συμπεριφορά αυτή του Τσαλουμά, που σ' αυτόν έχει πάρει μια ακραία μορφή. Αλλά ενώ ο Τσαλουμάς το έχει πάρει απόφαση γι' αυτή τη διαφορά ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία, άλλοι προσπαθούν ακόμα να βρουν τρόπους επαφής και επικοινωνία. Έλα όμως που και ο ποιητής εν τέλει, έχει ανάγκη αυτόν τον δημόσιο χώρο για να λυτρωθεί. Άλλωστε μέσα στην ποίηση του, αυτή η ανάγκη λύτρωσης μέσω της αποδοχής του από τον δημόσιο χώρο είναι έντονα διακριτή. Αυτό που ο ποιη-

τής περιφρονεί, ταυτόχρονα το έχει ανάγκη: την ατομική του λύτρωση, αλλά μέσα στον κόσμο.

«Χτίζω αυτό το γεφύρι» θα πει σε ένα άλλο του ποίημα:

να περπατήσω την ψυχή μου.

Στα λάδια βουτηγμένη,

με πεγκουίνου φτερά,

ποτέ δε θα' φθανε μόνη

στο νάμα όπου ξεδίψασε πρώτη φορά

η αγάπη, μέσα απ' του βράχου την καρδιά.

Χτίζω το γεφύρι μου πέτρα στην πέτρα.

Ο Τσαλουμάς με τα ποιήματα αυτά που τα πρωτόγραψε αγγλικά και που αργότερα, ξαναδούλεψε ό,τι μπορούσε να αποδοθεί στα ελληνικά, και τα δημοσίευσε το 2001 με τον τίτλο Δίφορος καρπός από τις εκδόσεις OWL, της Ελένης Νίκα, φτάνει κατά τη γνώμη μου στην ωριμότερη του στιγμή. Δεν γνωρίζω την ποιότητα αυτών των έργων στην αγγλική (κάποιοι την αμφισβητούν, ενώ έχει πάρει τόσους επαίνους από το λογοτεχνικό ιερατείο της Αυστραλίας), αλλά η δημιουργική μεταφορά τους στη μητρική γλώσσα του ποιητή, πιστεύω ότι δεν έχει αφαιρέσει, αλλά έχει προσθέσει βάρος στην ποίηση της μετανάστευσης.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Ψιλή βροχή στη Μελβούρνη κοντά στο βενζινάδικο.

στη στάση δεκαοχτώ.

Τον συλλογιέμαι που πεθαίνει.

Μες το νοσοκομείο

ήταν ζεστά. Κείνο το καλοκαίρι τον κρατούσες

σφιχτά αγκαζέ λες κι ήτανε σανίδα σωτηρίας.

Το τραμ γεμάτο

Χέρι χλομό μακροδάχτυλο κρατώντας μια τσάντα.

Δεν τολμώ να σπκώσω τα μάτια μήπως και ήσουν εσύ.

Σπκώνομαι κι απ' τη θηλιά αιωρούμαι

με το ρυθμό κάποιου σκοπού νοσταλγικού.

Με βασανίζει του γατιού του η σκέψη. Το καημένο το ζό,

κουλουριασμένο τώρα

μες στο κρύο έξω από τ αφώτιστο σπίτι.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή